

Syanotypian perusteet lyhyesti

Varastoliuokset

A-liuos 25 g Ammoniumferrisitraatti, 1 dl akkuvettä

B-liuos 10g Kaliumferrisyanidi*, 1 dl akkuvettä

Liuokset valmistetaan puhtaisiin lasi- tai muovipulloihin. Valmistettaessa on pidettävä huoli että kemiat eivät sekoitu. Varastoliuokset säilyvät hyvin jääkaapissa puolisen vuotta. A -liuokseen ilmestyy ajan mittaan jonkin verran hometta mutta sen voi siivilöidä pois ja liuos on edelleen käyttökelpoista. Liuosten käytössä ja säilytyksessä pitää pitää huoli, että liuokset eivät yhtään sekoitu keskenään. Sekoittuneet kemikaalit eivät säily eivätkä toimi niinkuin pitäisi.

*vaaralliselta kuulostavasta nimestään huolimatta aineella ei ole mitään yhteyttä varsinaiseen syanidiin. Kaliumferrisyanidi eli kaliumheksasyanoferraatti (III) on vähäisinä määrinä haitaton aine, jota käytetään mm. paakkuuntumisenestoaineissa E536. Sitä tarvitaan vain pari gramman sadasosaa yhteen keskikokoiseen vedokseen ja sekin haihtuu pois valotuksen aikana. Valottomaton aine peseytyy pois, eikä kaliumheksasyanoferraattia ole lainkaan valmiissa vedoksissa. Ammoniumferrisitraattia käytetään myös elintarvikelisiä aineena (E381) ja veden puhdistuksessa.

Käyttöliuos

tehdään yhdistämällä yhtä paljon (1:1) molempia varastoliuoksia. Käyttöliuosta valmistetaan vain tarvittava määrä kerrallaan koska se ei säily käyttökelpoisena edes seuraavaan päivään.

Paperin/kankaan herkistäminen

Herkistystä ei tarvitse tehdä suojavaalossa, riittää kun tilaan ei tule päivänvaloa. Herkistysliuos levitetään paperille ohuelti siveltimellä maalatena. Siveltimen vedot kannattaa tehdä ristiin ettei jää rakoja. Vältetään lammikoita koska ne kuivuvat hitaasti ja huuhtoutuvat pois. Kannattaa jättää reilut käsittelyreunat.

Kangas imee herkistysliusta enemmän kuin paperi, ohut, harsomainen kangas vähemmän kuin paksu ja tiivis. Kangas levitetään lasilevyille tai muovialustalle, jotta läpi imytynyt herkisteliuos on helppo siivota (tai imeyttää kankaaseen). Liuoksen levittäminen voidaan tehdä siveltimellä tai sienellä. Kangas voidaan myös upottaa herkisteeseen, puristaa ylimääräiset pois ja levittää kuivumaan.

Herkistetyn materiaalin annetaan kuivua kunnolla ennen käyttöä, muuten kuva voi huuhtoutua kokonaan pois. Varminta on herkistää paperit käyttöä edeltävänä päivänä. Valmiiksi herkistetyt paperit säilytetään kosteus- ja valottiivissä rasiassa tai pussissa.

Valottaminen

tehdään UV-valolla tai auringossa. Valotusaika vaihtelee negatiivin ja UV-valon voimakkuuden mukaan. Kannattaa tehdä koevalotus aina päivän aluksi ja ennen isompien vedosten valottamista. Valmiiksi valottunut pinta muuttuu vihertävän harmaaksi.

Huuhtelu

tehdään vedellä. Huuhtelun aikan valottomaton herkistysliuos irtoaa kuvasta. Vedos voidaan esipesun jälkeen käyttää vetyperoksidipesussa, jolloin nähdään heti kuvan lopullinen sävy. Huuhtelu on valmis kun huuhteluvesi on kirkasta. Huuhtelu tehdään altaassa joko juoksevassa vedessä tai vettä vaihtaen.

Kuivuessaan

vedos kehittyä edelleen ja tummuu lopulliseen sävyynsä (ellei ole käytetty vetyperoksidikylpyä).

Sävytykset

voi tehdä vetyperoksidilla käsitellyn vedokseen heti, muutoin pitää odottaa pari viikkoa että vedos hapettuu valmiiksi.